

EU-pres på Burma svækket

Europæisk fagbevægelse finder udvidede
sanktioner utilstrækkelige

Side 2

Kontroversiel udvidelse af ASEM

Danmark kom i mindretal

Side 4

Nr. 4 – November 2004

Ansvarshavende for dette nyhedsbrev: Anette Berentzen, ab@aif.dk

Redaktionen afsluttet 8. november 2004

EU-pres på Burma er svækket

Europæisk fagbevægelse finder udvidede sanktioner utilstrækkelige

Den Europæiske Unions tilsyneladende skærpede holdning til militærjuntaen i Burma er helt utilstrækkelig, mener den europæiske fagbevægelse.

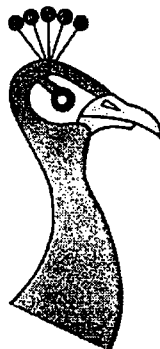
Det internationale samfunds pres på militærjuntaen i Burma er reelt blevet svækket, selvom EU's ledere har forsøgt at skabe indtryk af en skærpelse. Det slår den europæiske fagbevægelse fast i en erklæring, fremsat i fællesskab af den Internationale Konføderation af Frie Fagforeninger (Frie Faglige Internationale), ICFTU, og den Europæiske Faglige Konføderation, ETUC.

Organisationerne siger, at der er grund til tilfredshed med, at et internationalt fokus atter retter sig mod situationen i Burma, men beklager samtidig, at EU's såkaldte fællesholdning til Burma, som er blevet revideret i lyset af Burmas optagelse i det europæisk-asiatiske topmødeforum ASEM (Asia-Europe Meetings), betyder, at kommercielle interesser er blevet prioriteret højere end menneskerettigheder.

Undtagelser

Umiddelbart efter afholdelsen af ASEM-topmødet i Vietnam i begyndelsen af oktober, vedtog EU's udenrigsministre en skærpelse af sanktionerne mod den burmesiske junta.

Således taler den nye fællesholdning om

et investeringsforbud, men der er betydelige forbehold, påpeger ICFTU og ETUC.

'De seneste skridt fra EU får næppe konsekvens for de indkomster, som de burmesiske generaler løbende får ud af de internationale investeringer i landet. Tværtimod ser det ud til, at generalerne vil kunne opretholde de økonomiske fordele, de hele tiden har haft, og at de kan fortsætte med at holde fast ved magten i landet på bekostning af befolkningens interesser', understreger de to organisationer.

EU har ganske vist udvidet den liste over statsejede burmesiske virksomheder, som europæisk erhvervsliv ikke må samarbejde med. Men af tillægsprotokollen til EU-vedtagelsen fremgår det, at nogle af de vigtigste burmesiske selskaber er undtaget. Det gælder således det mest betydningsfulde af dem alle, Myanmar Oil and Gas Enterprise, MOGE, som alle udenlandske energiselskaber er tvunget til at samarbejde med, og som dermed sidder på Burmas største kilde til udenlandsk valuta: udvindingerne af naturgas og olie i farvandet ud for den burmesiske sydkyst.

Men ikke kun den livsvigtige energisektor slipper for EU's reviderede sanktioner, også de fire statsejede banker er på listen over undtagelser. Disse banker er: Central Bank of Burma, Myanmar Foreign Trade Bank, Myanmar Investment and Commercial Bank og Myanmar Economic Bank. Hertil kommer yderligere to vigtige selskaber: Myanmar Timber Enterprise, der som navnet antyder står for en stor del af eksporten af tømmer til især Thailand, samt Burmas Post og Teleselskab, MPTC.

Virksomheder kan fortsætte

At skærpelsen af sanktionerne kun vil få yderst beherskede virkninger på den burmesiske økonomi, fremgår af EU-vedtagelsens bestemmelse om, at de europæiske virksomheder, der allerede er engageret i Burma, ikke berøres, 'såfremt en udvidelse af aktiviteterne er bindende i henhold til de aftaler, der allerede er indgået', dvs. inden skærpelsen af EU-sanktionerne.

Videre fremgår det, at det europæiske investeringsforbud kun vil ramme de investorer, som planlægger investeringer i statslige burmesiske virksomheder, hvor en eventuel aktiebeholdning giver direkte medejerskab eller indflydelse. Med andre ord: hvis en investering foregår gennem f.eks. stråmænd eller andre tilslørede former for ejerskab, gælder sanktionerne ikke.

I betragtning af, at langt de fleste udenlandske selskaber, der vil investere i Burma, er tvunget til at gøre det gennem såkaldte joint-venture-selskaber, er det tvivlsomt, om EU's påståede skærpe vil have nogen reel virkning. Det er således uklart, om oprettelsen af et nyt joint-venture-selskab i Burma vil være omfattet af sanktionerne, fordi den uklare og hemmelighedsfulde erhvervslovgivning i Burma sjældent gør det klart, om der bliver tale om et reelt udenlandsk medejerskab af det pågældende statsejede selskab i Burma.

ICFTU og ETUC beklager vedtagelsen af de 'svage' tiltag over for det burmesiske militærdiktatur, især fordi de kommer i kølvandet på begivenheder, der reelt styrkede militærjuntaens stilling i det internationale samfund: Optagelsen af Burma i ASEM-samarbejdet og udrensningen af den af juntaen udpegede regeringsschef, Khin Nyunt.

'Der er grund til betydelig bekymring over, at optagelsen af Burma i ASEM kun har styrket regimet i dets tro på, at det kan fortsætte med sin udemokratiske kurs. Vi står nu over for et scenario, hvor frigivelsen af Aung San Suu Kyi og andre oppositionsledere, er skubbet endnu længere ud i uvished', konkluderer ICFTU og ETUC.

Teaktræ og visa

De europæiske indrømmelser over for asiaterne blev som nævnt ledsaget af udvidede sanktioner, som det hollandske EU-formandskab fik vedtaget få dage efter topmødet i Hanoi.

I teksten hedder det, at virksomheder i EU ikke længere må investere i statslige burmesiske firmaer, ej heller yde lån, ligesom der indføres begrænsninger på den burmesiske eksport af teaktræ.

Desuden udvides det hidtidige visumforbud mod landets militære ledere og deres slægtninge. Heller ikke her får vedtagelsen stor betydning, idet juntaens repræsentanter stort set kun rejser til nabolandene - Kina, Thailand og Indien.

Sanktionerne taler videre om at forbyde import af burmesisk teaktræ med det formål at forhindre, at indtægterne fra salget går til militære formål.

Her er det imidlertid et problem, at store mængder teaktræ sælges til thailandske producenter. De teaktræsmøbler, som sælges ud af Thailand til importører i bl.a. Europa, vil være mærkede som produkter fra Thailand, og

det vil være uhyre vanskeligt at efterspore træets oprindelse, herunder om det er solgt af en statslig burmesisk eksportør eller af en 'illegal' eksportør, f. eks. en af oprørsgrupperne i de burmesiske grænseområder.

De burmesiske myndigheder pålægger en skat på ti procent af alle de eksportvarer, der sælges ud af landet, men både hvad angår teaktræ og en anden stor eksportvare, ædelstene, gælder det, at en del af disse varer bringes ud af Burma uden om myndighederne.

De skærpede sanktioner taler endvidere om forbud mod europæisk køb fra og kreditgivning til statsejede virksomheder i Burma.

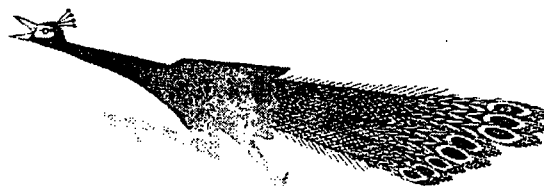
Her er det især tre virksomheder, der påkalder sig interesse. Som bogstavforkortelser kendes de som UMEH, MEC og MOGE.

UMEH står for Union of Myanmar Economic Holdings, MEC står for Myanmar Economic Corporation, og endelig står MOGE for Myanmar Oil and Gas Enterprise.

Det vides fra dokumenter, der er smuglet ud af Burma, at hovedformålet med UMEH er at 'støtte militærets folk og dets familier, og 'at være den vigtigste støtte-organisation for militæret ved at oprette industrivirksomheder'.

Hvad MEC angår, har denne organisation til formål at overflytte militære udgifter fra den statslige til den private sektor for således at reducere de burmesiske militæruddgifter, samtidig med at organisationen skal søge at skaffe økonomiske midler til at dække 'velfærden' for landets officerer og de ansatte i de væbnede styrker.

MEC har autorisation til at drive erhvervsvirksomhed på næsten alle tænkelige områder og er ikke bundet af den lovgivning og de direktiver, der gælder for al anden erhvervsvirksomhed. Det betyder f.eks., at de store narkotika-indtægter, som juntaen har kunnet indhente gennem aftaler med nogle af oprørshærene i grænseregionerne, med stor sandsynlighed kanaliseres og 'hvidvaskes' gennem MEC.

Kontroversiel udvidelse af ASEM

Dansk-britisk linje kom i mindretal

Regeringschefer, udenrigsministre og diplomater fra EU og 13 asiatiske lande kom på hårdt arbejde på det femte topmøde i ASEM-samarbejdet, som blev holdt i starten af oktober i den vietnamesiske hovedstad Hanoi.

Dagsordenen handlede om udvidelse. På begge sider. Det var første gang, at det udvidede EU med nu 25 nye medlemmer mødte op. I det gamle ASEM var fordelingen af lande tæt på at være ligelig: 15 europæiske og 13 asiatiske (de ti i det sydøstasiatiske ASEAN-samarbejde, plus Kina, Sydkorea og Japan). Denne gang var den talmæssige balance skiftet til fordel for Europa, så for EU handlede det nu om at få asiaterne til at acceptere de ti nye europæiske lande som en del af ASEM-klubben.

På asiatisk side syntes logikken at være noget i retning af 'noget for noget': Hvis de skulle acceptere ti nye stater i Europa som medlemmer af ASEM, måtte Europa acceptere de tre nye asiatiske medlemmer: Cambodja, Laos og Burma. Sidstnævnte gav naturligvis anledning til problemer, fordi EU i en årrække har forpligtet sig til at fremme demokrati og menneskerettigheder i Burma ved at yde politisk støtte til landets demokratiske opposition, og EU har som bekendt fulgt oppositionens opfordring til sanktioner mod Burma.

Disse sanktioner er gradvist blevet strammet i årenes løb, omend de aldrig er gået så vidt som de amerikanske: Under præsident Bill Clinton indførte USA et forbud mod nye investeringer i Burma (de hidtidige investeringer i olie- og gassektoren blev ikke berørt), og under præsident George W. Bush blev der indført totalt importforbud mod varer fremstillet i Burma, hvilket især ramte Burmas betydelige tekstil- og beklædningsindustri.

På ASEM-topmødet modsatte de asiatiske lande sig rutinemæssigt sanktioner mod Burma. Der var intet nyt i denne holdning, så inden mødets afholdelse var parterne nået til et kompromis om Burmas deltagelse og dermed optagelse i topmødesamarbejdet.

Danmark og Storbritannien

Forud for topmødet stod Storbritannien og Danmark alene med kravet om udelukkelse. Spørgsmålet var, som EU-talsmanden Bart Jochems, formulerede det, 'om EU skulle lade et enkelt land ødelægge et meget vigtigt topmøde'.

Som en imødekommelse af de dansk-britiske synspunkter havde EU fået asiaternes accept af, at Burma ikke kunne sidde med ved ASEM-bordet med en regeringschef, men 'kun' en udenrigsminister. I betragtning af, at juntaen fyrede sin hidtidige udenrigsminister (denne havde dog en vis erfaring med det diplomatiske håndværk) og indsatte en militærmand, gjorde næppe billedet bedre.

Indtil sidste øjeblik så det tilmed ud til, at Burma slet ikke ville blive nævnt i sluterklæringen fra topmødet. De asiatiske ministre og diplomater forsøgte at holde Burma-sagen helt ude af teksten, og her var det især værtslandet Vietnam, der støttet af Burmas største militære sponsor, Kina, pressede på.

Men her måtte EU fremføre sin velkendte kritik af de burmesiske krænkelser af menneskerettigheder, og i det afgørende øjeblik blev det Japan, der brød den diplomatiske is ved at opfordre Burma og dets naboer til at lytte til kritikken.

Den 'bløde landing', som det hedder i diplomatjargon, blev nogle ikke særligt stærke formuleringer om det ønskelige i, at Burma tager skridt i retning af demokratiske reformer. Men den efterfølgende udvikling med afskedigelsen af premierminister Khin Nyunt har utvivlsomt fjernet ethvert realistisk håb om en bevægelse i en positiv retning!

Per Stig Møller erkendte, at Danmark måtte bøje sig på ASEM-mødet.

'Sammen med Storbritannien stod vi ret alene i denne sag. Vi har allerede været skyld i, at to ministermøder måtte aflyses. Hvis vi smadrer det europæisk-asiatiske samarbejde, får vi ikke kindkys af vores kolleger', sagde udenrigsministeren.

Kritik fra Europaparlamentet

'De asiatiske lande har de seneste år bevæget sig langt i retning af den politik, EU følger over for generalerne i Burma. Det er et væsentligt fremskridt, at asiaterne har skrevet under på nødvendigheden af demokratiske reformer i landet', sagde Per Stig Møller.

Det danske EU-parlamentsmedlem Gitte Seeberg (K) sagde til Ritzau, at hun finder det

beskæmmende, at de store EU-lande ikke gør mere for at sætte menneskerettigheder på dagsordenen.

'I fattige lande, som man giver ulandsbistand til, håndhæver man meget strengt, at de skal overholde menneskerettighederne', sagde hun.

Anderledes skarp var holdningen i Europa-parlamentet. Et enigt parlament sendte inden ASEM-mødet et brev til det hollandske formandskab, hvori parlamentet opfordrer ministrene til at blive væk.

'EU's troværdighed står på spil. Vi kan ikke tale om menneskerettigheder den ene dag og handle med regimer den næste. Den europæiske befolkning vil have, at EU er en vigtig brik på verdensscenen, men det undermineres totalt, hvis Burma lukkes ind i varmen', sagde Max van den Berg, der er næstformand i parlamentets udenrigsudvalg.

Det skal erindres, at for et halvt år siden tog EU's linje over for Burma sig anderledes ud: På udenrigsministermødet i april opstillede EU tre klare forudsætninger for en mulig accept af Burmas deltagelse i ASEM:

1. Frigivelse af Aung San Suu Kyi og øvrige ledere af alle politiske partier
2. Ændringer af procedurerne for det Nationale Konvent (forfatningskonventet, red.)
3. Og at Den Nationale Liga for Demokrati (Suu Kyis parti, red.) og andre valgte repræsentanter frit kunne få lov til at deltage i det Nationale Konvent.

EU-lederne mente dengang i foråret, at der var realistiske udsigter til, at disse betingelser kunne opfyldes. Som bekendt blev forfatningskonventet indkaldt 17. maj uden deltagelse af alle politiske partier.

Herefter satte det hollandske EU-formandskab sig for at arbejde for en stramning af sanktionerne, umiddelbart efter den forventelige optagelse af Burma i ASEM i oktober.

Opgør i juntaen

Regeringschefen udrenset

Burma vendte tilbage til de internationale mediers overskrifter, da nyhedsstrømmen fra Syd

østasien kort tid efter ASEM-topmødet kunne fortælle, at den militære frontfigur, der i årevis har været juntaens ansigt udadtil, var blevet arresteret og fjernet fra sin post som regeringschef.

General Khin Nyunt blev arresteret, da han vendte tilbage til hovedstaden efter et besøg i den centrale del af landet. Et døgn senere meddelte det statskontrollerede fjernsyn, at han havde trukket sig fra sin post 'af helbredsgrunde'. Ikke et ord om 'arrestation' i de officielle medier, der kunne oplyse, at afløseren som regeringschef er generalløjtnant og hedder Soe Win. Om denne mand kunne Burma-eksperter hurtigt fortælle, at han er en nær allieret med juntaens absolutte topmand, general Than Shwe.

Efterretningschef

Khin Nyunt var før sin udnævnelse i fjor chef for militærets efterretningstjeneste og blev set som en relativ moderat og muligvis reformvenlig skikkelse i den junta, der ellers har gjort alt for at fremstå som ubrydeligt enig.

Arrestationen vil utvivlsomt forrykke magtbalancen mellem den militære ledelse og andre enheder inden for de væbnede styrker, først og fremmest efterretningstjenesten, fremgår det af en analyse udarbejdet af The Burma Fund, der er en non-profit-tænketaank med base i Washington.

Analysen konkluderer, at forbedringer for oppositionen, herunder det største parti NLD og dets leder Aung San Suu Kyi, er blevet endnu mindre sandsynlige, end de var tidligere.

Uden for Burma vil virkningerne af udrensningen være mærkbare, først og fremmest for de nabolande i Sydøstasien, som havde forestillet sig, at de kunne have bidraget til at skabe et mere tolerant og samarbejdsvilligt styre i Burma, forud for 2006, hvor Burma står for tur til overtage formandskabet i den regionale sammenlutning ASEAN, hvor Burma fik medlemskab i 1997.

Juntaens forhandler med oprørerne

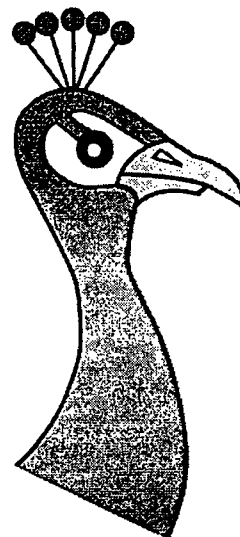
Khin Nyunt var en afgørende skikkelse i den burmesiske juntas relationer med naboerne, især Thailand. Det var ham, der stod for forhandlingerne med oprørsgrupperne i grænse-regionerne og dermed åbnede op for tvivlsomme forretningsinteressers adgang til burmesiske skove, miner og fiskefyldte farvande. Hans kendskab til oprørshærene har også gjort ham til en mand med betydelig indsigt i opiumproduktionen og dermed de gigantiske indtægtskilder, som våbenhvileaftalerne har givet juntaen.

På det forfatningskonvent, som juntaen genoptog i maj – uden deltagelse af Den Nationale Liga for Demokrati, men med deltagelse af de 28 grupper, der har indgået våbenhvileaftaler med juntaen – var Khin Nyunt den centrale skikkelse. Uden ham er det tvivlsomt om juntaen overhovedet vil gå videre mod forsoning med den splittede opposition.

Mindre end en måned inden ASEM-topmødet havde juntaen fjernet udenrigsministeren og en af dennes viceudenrigsministre. Deres afløsere blev to officerer uden diplomatisk erfaring, hvilket sendte et dysert signal til omverdenen om mangel på forsonlighed og fleksibilitet.

Iagttagere rapporterer om, at der har hersket stor utilfredshed i alle grene af de væbnede styrker, og at fyringen af Khin Nyunt også var udtryk for en tilspidset konflikt mellem den regulære hær, hvorfra juntalederen Than Shwe kommer, og efterretningstjenesten.

I september kom det til en åben konflikt, da militære styrker angreb en post på grænsen mellem Burma og Kina, som var kontrolleret af efterretningsfolk. Her beslaglagde militæret angiveligt store mængder guld, jade og andre værdier. Mindst 100 efterretningsfolk, toldere og politibetjente blev anholdt, og der venter nu mange korruptionsanklager.

CD til støtte for Suu Kyi forbudt i Burma

Det kom ikke som nogen overraskelse, men alligevel! De burmesiske myndigheder har forbudt den dobbelt-cd, som den amerikanske organisation U.S. Campaign for Burma, har udsendt i samarbejde med pladeselskabet Rhino Records.

På Cd'en 'For The Lady' bidrager 27 kendte musikere og kunstere med sange, hvoraf en del er nyudgivelser. Det gælder således indspilninger fra Pearl Jam, R.E.M., Damien Rice og Better Than Ezra, mens bl.a. U2's sang 'Walk On' til ære for Aung San Suu Kyi er inkluderet. Den udkom for et par år siden. Rockveteraner som Paul McCartney, Sting, Eric Clapton og Peter Dinklage bidrager med ældre udgivelser.

Alle indtægter fra salget af cd-udgivelsen går til U.S. Campaign for Burma.

Udgivelsens titel er: For The Lady: Dedicated to freeing Aung San Suu Kyi. Den blev udsendt 26. oktober på Rhino Records.

Invitation til Burmakonference i Malmø den 26.11.04

Konferencens titel er: Paving the way for Democracy in Burma

Der er tre undertemaer på konferencen, nemlig

- 1) Undertrykkelse og modstand i Burma
- 2) Skandinaviske svar vedrørende Burma
- 3) Internationale svar vedrørende Burma

Konferencesproget er engelsk.

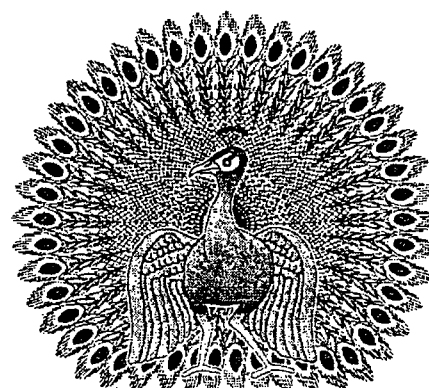
Der er gratis adgang til konferencen, men hvis man ønsker at deltage i middagen fra kl. 17.00 – 18.00 koster det 80 svenske kroner.

Konferencen finder sted på Malmö Högskola, Gäddan 8, Citadelsvägen 7 mellem kl. 12.30 og 21.00.

Der er tilmeldingsfrist den 22. november og man kan tilmelde sig på burmaconference@radioman.se

Ved tilmelding skal man huske at angive, om man deltager i middagen og hvilke workshops man ønsker at deltage i.

Se et detaljeret program m.m. på www.amnesty.se/grupp124

Den Danske Burma Komité

Den Danske Komité blev oprettet i 1992. Anton Johannsen er formand for komitéen, mens Arbejderbevægelsens Internationale Forum, AIF, fungerer som sekretariat. Komiteen er åben for alle organisationer, som tilslutter sig formålet. Den Danske Burma Komité består i øjeblikket af 17 organisationer.

Den Danske Burma Komités formål er at støtte den burmesiske opposition, oplyse om forholdene i Burma, udføre politisk lobbyvirksomhed til fordel for Burmas demokratiske organisationer, samt gennemføre projekter til fremme af demokrati og menneskerettigheder i Burma.

Yderligere oplysninger om Den Danske Burma Komité kan fås hos Arbejderbevægelsens Internationale Forum, tlf. 33 69 11 40. Se også hjemmesiden: www.burmakomiteen.dk

Her findes detaljerede oplysninger om Den Danske Burma Komités virke for at fremme et demokratisk Burma. Tidligere udgaver af BurmaNyt kan også hentes her. Stoffet kan frit benyttes - med tydelig kildeangivelse.

Redaktionen af BurmaNyt: Bjarne Ussing, Signe Esmann Andersen og Anette Berentzen (ansv.)